

המחלקה לטיפול באמצעות אמנויות

ראש התוכנית: ד"ר גל אברמובסקי

חדרי לימוד: בסטודיואים לטיפול באמנות בפקולטה לאמנויות

רכזת קלינית ומנהלת הכשרה מעשית: ליאת פרקש

מנהלת מעבדת המחקר 'חומרי אמנות וחומרי נפש': ד"ר

אופירה הוניג

מיקום המחלקה: בסטודיואים לטיפול באמנות בפקולטה לאמנויות

שעות קבלה: ימי שני ורביעי בין 10:00 ל-13:00 בתאום מראש.

במחלקה לטיפול באמנות הסטודנטים מוכשרים באמצעים קליניים דינמיים המאפשרים הבנה עמוקה של תהליכי פסיכותרפיה בטיפול באמנות חזותית.

המכללה האקדמית בית ברל, והמחלקה לטיפול באמנות מספקים לתלמידים בתוכניות השונות לטיפול באמנות אפשרות להתפתחות מקצועית, לימודית ואישית באמצעות למידה בחללי סדנאות האמנות בסטודיואים לטיפול באמנות. באמצעות ימי עיון רבים ומגוונים, כנסים, סיורי גלריות בגישת 'אוצרות רפיה', מערך הדרכה על הדרכה ומהרצאות וסמינרים מחלקתיים הפתוחים ללא עלות לקהל הרחב. במחלקה מתקיימת מ-2015 -'המעבדה לחקר חומרי אמנות וחומרי נפש' בה צוות המחלקה בשיתוף עם סטודנטים ובוגרים מעמיק חקר בתחומי העבודה הנפשית וחומרים שונים.

תוכניות ה-'תואר השני לטיפול באמצעות אמנויות' והתוכנית ל-'פסיכותרפיה קבוצתית אנאליטית באמצעות אמנות והנחיית קבוצות', במחלקה לטיפול באמנות בבית-ברל, הינם הראשונות בישראל המוכרות ע"י ארגון ECARTe) האיגוד האירופי לתכניות המוכרות להכשרת מטפלים באמנות) ותעודות התואר של התואר השני בטיפול באמנות ופסיכותרפיה קבוצתית אנאליטית באמצעות אמנויות- מוכרות באיגוד האירופי. המחלקה לטיפול באמנות מעורבת בתהליכי התנדבות עם מפעל ISRAID בנפאל, עם עמותת IS:REAL PHOTO, עם מחלקת השיקום במשרד הביטחון ובפרויקטים חברתיים עם שגרירות ארה"ב בישראל.

התכנית ללימודי תואר שני בטיפול באמנות משלבת בתהליכי הסטאז' עבודה קהילתית ותמיכתית בשכבות חלשות ומקדמת שוויון וקבלת האחר באמצעים ובכלים של תחום הפסיכותרפיה באמנות.

1. לימודי מאסטר:

א. תואר שני MA. A.T. בטיפול באמצעות אמנויות- אמנות חזותית

ב. תואר שני MA. A.T. בטיפול באמצעות אמנויות- אמנות חזותית

למטפלים מנוסים.

2. רבדים - ביה"ס ללימודי המשך והעמקה מקצועית לבעלי תואר שני קליני ולימודי הכשרה מתקדמים למטפלים (בשיתוף קשת)

- תכנית פסיכותרפיה קבוצתית פסיכואנליטית והנחיית קבוצות
  - מסלול I באמצעות אמנות
  - מסלול II באמצעות תאטרון פלייבק
  - מסלול III הנחיית קבוצות בחברה מרובת זהויות
- קורס הדרכה על הדרכה באמצעות אמנות בסטודיו לפיסול וטיפול באמנות
- קורס הנחיית קבוצות חברתיות באמצעות יצירה עם הקהילה
- קורס הנחיית קבוצות חברתיות בגישת צילום דוקומנטרי
- טיפול באמנות עם אוכלוסיית כבדי שמיעה וחרשים
- אוצרותרפיה ©

3. מרכז המחקר בתרפיה באמנות: "המעבדה לחקר חומרי אמנות וחומרי נפש"

פסיכודינאמיקה של חומרים, עבודה עם אומנות בגיל השלישי, צילום עם מתבגרות בחברה הערבית, נשים בטיפול באומנות בחברה הערבית, עבודה עם קהילות תחת טראומה ומשבר באמצעות אומנות קהילתית סטודיו פתוח לחיילים פוסט טראומתיים וסטודיו פתוח לפליטים מאוקראינה, עבודה באמצעות אמנות עם בעלי דמנציה באמצעות הדרכת המטפל העיקרי, סטודיו לטיפול באמנות, הוראה טרנספורמטיבית, טיפול באמנות ו-ADHD, מעבדה לטיפול באמנות במתבגרים ובטראומה באמצעות מציאות מדומה (Virtual Reality, VR) ועוד.

1א. תואר שני בטיפול באמצעות אמנויות- אמנות חזותית MA.A.T

ראשת התכנית: ד"ר גל אברמובסקי

רכזת קלינית ומנהלת הכשרה מעשית: ליאת פרקש

סגל הוראה: ד"ר גל אברמובסקי, ד"ר אופירה הוניג, ד"ר מיכה קטן, שלומית רינת, ד"ר שחר גינדי, ד"ר שי בידרמן, רונית ביתן-שלו, טלי עמיעד-מילשטיין, אסנת שמואלי-טולדנו, ד"ר עידית טבת, ד"ר שמרית תלרז-כהן, ד"ר אריאלה בארי בן ישי, בשמת מלכה, שרון פפאי, רוני בן ישי, אורלי גפן.

מדריכי סמינר קליני:

שלומית רינת, אסנת שמואלי-טולדנו, בשמת מלכה, רונית ביתן-שלו, ניצנית בראון, ד"ר עידית טבת

עוזרי הוראה ואסיסטנטים תשפ"ד: חנה וגנר שמידט, חן שרלו

לימודי התואר השני בטיפול באמצעות אמנות

בתואר השני בטיפול באמנות חזותית מכשירים מטפלים בעלי ידע רחב בתיאוריות, עם התנסות בהכשרה מעשית מגוונת ועם הדרכה דינמית צמודה לאורך כל שלוש שנות ההכשרה.

ההוראה טרנספורמטיבית מבוססת התנסות דינמית באמצעות אמנות בחללי סטודיו מותאמים, כך שלמעשה הסטודנטים לומדים את מקצוע הטיפול באמצעות אמנות באמצעות שפת הטיפול באמנות עצמה.

אמנות היצירה בתחום הפסיכותרפיה מאפשרת לתהליכים נפשיים ורגשיים להתרחש מבלי לפרק אותם למילים. זאת מתוך הנחה כי האמנות מאפשרת לאדם להשתמש בכוחות היצירה שלו על מנת לחקור את עצמו ולצמוח. בתהליך התרפיה באמצעות אמנות חזותית, החקירה נעשית דרך חומרים שונים שבכל אחד ואחד מהם טמון פוטנציאל המאפשר ליוצר-המטופל, לגעת בפינות שונות בנפשו, ולהאיר גם פינות חשוכות ופחות נגישות.

נוכחותו של מטפל בתהליך זה של המטופל יוצרת את המרחב הייחודי של טיפול באמנות חזותית: מערכת יחסים טריאנגולרית: מטופל - חומרים ויצירה - מטפל. אנו מאמינים כי במהלך זמן היצירה מתארגנים מחדש אצל היוצר מחשבותיו, תחושותיו ופחדיו, ומספקים לו כוחות לצמיחה. ברוח זו אנו מכשירים את הסטודנטים המטפלים באמנות לעתיד: להתבונן בתהליכים הנפשיים של המטופלים, בתהליכי היצירה ודרכי המגע שלהם עם החומרים ובתהליכים של הסטודנט/המטופל עצמו מול כל מטופל בכל תהליך.

לאפשר לדברים להתרחש ולהתהוות. להכיל את התכנים העולים בסטודיו הטיפול באמנות, את החומרים הרגשיים ודרכי ההתנהלות עם חומרי-האמנות והתוצרים ולהבין את החומרים, את היצירה ואת היוצר. אנו מעוניינים לגדל מטפלים יצירתיים, סקרנים ובעלי חשיבה ביקורתית, היכולים לחולל תהליכי טיפול מגוונים, עמוקים ומשמעותיים.

מטרות התכנית

- להקנות כלים קליניים ייחודיים למקצוע הפסיכותרפיה באמצעות אומנות.
- להכשיר פסיכותרפיסטים באמצעות אומנות בעלי ידע נרחב בתחומי פסיכותרפיה, פסיכופתולוגיה, חומרי אמנות ואומנות, תהליכי יצירה, תוצרי אמנות, אמנות עכשווית ותולדות האמנות, כמו גם בתחומי אבחון ייחודיים למקצוע, ופיתוח הבנה בכלי מחקר ייחודיים לתחום.
- להקנות לסטודנטים ידע אינטגרטיבי לתחומי ידע אלו, ולהפנמת השפה החדשה – שפת הפסיכותרפיה באמצעות אומנות חזותית.
- פיתוח ידע, זהות מקצועית והתנסות מעשית בקרב הסטודנטים ותמיכה בצמיחתם כמטפלים באמצעות אמנות.
- לפתח בקרב הסטודנטים את יכולתם להתבונן באופן ביקורתי על תפיסות, מגמות ותהליכי טיפול כדי להצמיח מטפלים באמצעות אומנות עצמאים, יצירתיים ומומחים בתחומם.
- להקנות מיומנות טיפולית מעשית (פרקטיקום/הכשרה מעשית בשדה) בטיפול באמצעות אומנות:
  1. במשך שתי שנות לימוד התואר השני,
  2. ובשנת ההכשרה המעשית המתקדמת הכוללת
    - סדנאות הדרכה
    - קורסים אינטנסיביים
- קורס הדרכה באמצעות אמנות המלווה בהדרכה במקומות ההתנסות ובמסגרת התכנית עצמה.
  - התנסות בתהליכי אוצרות עצמית
  - סטודיו פתוח לטיפול באמנות
  - השתתפות בתערוכת הדרכה פנימית באמצעות אמנות + הופעה בקטלוג התערוכה

מטרות פרופסיונליות של התכנית

- להקנות לבוגרים ידע והשכלה בתחומי הפסיכותרפיה, האמנות והפסיכותרפיה באמנות, שתהווה כר פורה להמשך צמיחת ה- "אני המקצועי" שלהם.
- לקדם את התפתחות התרומה הייחודית של הטיפול באמצעות האומנות למקצועות הטיפול בנפש בארץ.
- למצב את מעמדם האקדמי והפרופסיונלי של מטפלים באמצעות אומנות ולאפשר להם להשתלב במערכות שונות ובמסגרות טיפוליות מגוונות ושונות בארץ ובעולם
- לפתח אצל בוגרי התכנית סקרנות מחקרית ואתיקה מקצועית.

מאפייני תכנית הלימודים וייחודיותה

- התוכנית כוללת הכשרה מעשית בתחומים מגוונים המלווה בהדרכה מקצועית ממטפלים ותיקים ובכירים.
- בקורסים רבים ההוראה טרנספורמטיבית: הוראה באמצעות התנסות דינמית באמנות המכשירה את הסטודנט. ית להיות מטפלת באמנות באמצעות הכלים שאותם היא רוכשת. זהו אופן הוראה ייחודית המאפשרת לסטודנטים לבחון את התכנים שעמם הם מתמודדים את זהותם המקצועית המתפתחת ואת זהותם כפסיכותרפיסטים-אמנים, הן במסגרת הקורסים בתכנית, הן בהדרכה בסטודיו- המובילה לתערוכות בגלריה בסוף שנה ב ובסיום ההכשרה המעשית המתקדמת בשנה ג' ובקורסים האינטנסיביים.
- התכנית מעניקה לסטודנטים שנת התנסות בטיפול באמצעות סטודיו לטיפול באמנות Studio Art

Therapy) המתקיים בסטודיו לפיסול, בליווי מרצה שהיא קלינאית בכירה ועוזרת הוראה המומחית בחומרים.

- בתכנית קורס סטודיו פתוח בתפיסת "Art as Therapy" המכיל בתוכו קורס אינטנסיבי של "דיאגנוסטיקה של חומרים" הדרכה באמצעות אמנות ותערוכה של תוצרי הסטודיו הפתוח.
- הלימודים כוללים כ-4 סיורים לימודיים בגלריות, בתערוכות ייחודיות ובמרחבים תרבותיים מגוונים, בליווי מרצה לטיפול באמנות
- תכנית הלימודים כוללת כארבעה ימי עיון וכנסים בשנה בתחומי טיפול שונים ובהשתתפות מיטב המטפלים באמנות בארץ.
- המחלקה לטיפול באמצעות אמנות אחראית על שלושה מההתכנסויות המקצועיות המשמעותיות בתחום-
  - טיפול קבוצתי וקבוצה גדולה
  - "הד הנפש" טיפול באמנות בחברה הערבית
  - מעבדת המחקר "חומרי אמנות וחומרי הנפש" שתוצאותיה מתגלמים מדי שנה ליום העיון השנתי של המחלקה האוצר- חומרים, חומרי נפש, אמנות ופסיכותרפיה באמנות חזותית.

התכנית מאפשרת לסטודנטים רכישת כלי מחקר חדשניים וייחודיים במחקר חזותי.

תכנית הלימודים

Art therapy is a hybrid discipline based primarily on the fields of art and psychology, drawing characteristics from each parent to evolve a unique new entity (Vick, 2012, p. 6).

שפתה הייחודית של ההוראה בתכנית מאפשרת לנו כמחלקה לטיפול באמנות להיות מעורבים גם בקידום מעורבות חברתית ועבודה קהילתית. תכנית הלימודים כוללת התייחסות לשיטות מחקר, לדיאגנוסטיקה של האמנות ולמגוון התיאוריות והגישות בתחום הטיפול באמנות ובתחום הפסיכותרפיה, עבודה מעשית עם מטופלים התמחות במקומות טיפוליים (והדרכה דינמית) שיעורי פרקטיקום. כל אלו הם אבני יסוד בתכנית הכשרה קלינית ברמת תואר שני. התכנית מבוססת על ההכרה בחשיבות האינטגרציה בין שתי הגישות המרכזיות בטיפול באמנות: גישת הפסיכותרפיה באמנות וגישת Art as Therapy. התואר השני כולל לימודים מעמיקים של התהליכים הפסיכודינמיים של האדם ושל תהליכי התפתחותו, ומתוך כך גם לימוד האפשרויות היצירתיות הגלומות בכל שלב. כמו כן, הלימודים כוללים תהליכי יצירה, תיאוריה של האמנות, הבנת חומרים והיכרות עם מגוון רחב ככל האפשר של חומרים ושל דרכי העבודה אתם. תהליכי ההכשרה בתכנית יקשרו בין כל ענפי הידע הללו.

תנאי קבלה

- א. תואר ראשון או תואר שני מתחומי מדעי ההתנהגות, פסיכולוגיה, עבוד הסוציאליטי. חינוך מיוחד, קרימינולוגיה, קלינאיות תקשורת ממוסדות אקדמיים מוכרים, בציון ממוצע של 85 לפחות. (גיליונות הציונים ייבדקו ולפי הצורך ת.יתבקש המועמד. ת. **בהשלמות בתחום הפסיכולוגיה**
- ב. לימודי אמנות – (500 שעות) – 300 שעות לימודים פורמליים ועד 200 שעות לימודי אמנות בלתי פורמליים- התעודות יבדקו ולפי הצורך ת.יתבקש המועמד. ת. להשלמות בתחום האמנות עמידה בראיון קבלה קבוצתי וראיון אישי הכולל דיון דינמי אינטרוספקטיבי בתיק העבודות של המועמד, ראיון הקבלה אינו ממוקד בבחינת היכולת טכנית.
- ד. שתי המלצות.

ה. במידת הצורך להלן לימודי ההשלמה הנדרשים:

מועמדים חסרי רקע אקדמי קודם בתחומי הטיפול או שחסרים להם קורסים מקורסי ההשלמה או למגיעים מתחום האמנות יידרשו ללימודי השלמה, שילמדו במוסד אקדמי מוכר לפני הכניסה לתוכנית.

בהתאם לחוזר מנכ"ל משרד הבריאות ולמתווה המל"ג, לימודי ההשלמה כוללים:

☒ קורסי השלמה בנושאים טיפוליים לבעלי תואר ראשון שאינם מתחום

הטיפול או שחסרים להם אחד או יותר מהקורסים הבאים:¹

מבוא לפסיכולוגיה (2 נ"ז)

פסיכולוגיה התפתחותית (4 נ"ז)

פסיכופתולוגיה (2 נ"ז)

תיאוריות אישיות (2 נ"ז)

שיטות מחקר (2 נ"ז)

פסיכופיזיולוגיה (2 נ"ז)

סטטיסטיקה (2 נ"ז)

סה"כ 18 נ"ז

ציון מינימום למעבר בקורסי השלמה אלו עומד על ציון 80 בכל קורס.

• לימודי השלמה באמנות לבעלי תואר ראשון שאינם מתחום האמנות

מועמדים חסרי רקע קודם בתחום האמנות יידרשו לצבור 300 שעות לימוד פורמליות בתחום האמנות (דהיינו, שעות לימודים ממוסד אקדמי מוכר על ידי המל"ג או ממוסד מקצועי או אמנותי המוכר על ידי משרד החינוך או על ידי משרד התרבות והספורט).

היקף ומבנה הלימודים לתואר השני בטיפול באמנות חזותית

התכנית היא תכנית דו-שנתית אקדמית ושנה שלישית לא אקדמית. היקף התכנית הינו 21 ש"ש חובה לשקלול + 14 ש"ש חובה לא לשקלול הכוללים: קורסים התנסותיים דינמיים

1 המחלקה לטיפול אמנות, במכללה האקדמית בית ברל בשיתוף עם מרכז קשת מציעה (בהתאם לנרשמים) מכינה הכוללת את קורסי ההשלמה התיאורטיים והמעשיים הללו במסגרת התוכניות הקיימות והמוכרות במכללה.

המלומדים באופנות הוראה טרנספורמטיבית, שעורי פרקטיקום, שעות הכשרה מעשית על פי מתווה המל"ג, קורס סדנתי ART AS THERAPY בסדנת הפיסול. 5 ש"ש סטודיו פתוח פסיכודינאמיקה של החומרים המלווה בתערוכה ובקטלוג מודפס. סטודיו פתוח פסיכודינאמיקה של חומרים ואוצרותפיה בהתאם לרציונל התכנית ולמטרותיה, התכנית משלבת לימודים מתחומי פסיכופתולוגיה, על פסיכותרפיה, טיפול באמנות, היבטים תיאורטיים, העמקה בסימפטומים שונים, בתחומי אמנות נוספים, היכרות עם אוכלוסיות ועם תרבויות שונות, הבנת המדיה האמנותית פניה השונים, היכרות עם הפרקטיקה, העמקה והרחבה של היכולת לחשיבה ביקורתית אינטגרטיבית, היכרות עם התבוננות חוקרת על הפרקטיקה, ולבסוף שילוב של תיאוריה, פרקטיקה ומחקר. תחומים אלו נלמדים במדורג כלימודי תשתית המבנים ידע תיאורטי ומתודולוגי בסיסי ולימודים מתקדמים המרחיבים ידע זה. במבנה התכנית הושם דגש על השילוב בין התחומים ועל יצירת ההקשרים ביניהם.

ימי לימוד

יום שני - הינו יום לימודים מלא במכללה.

ימי הכשרה (מעשית מחוץ למכללה) בהתאם לשעות הנדרשות בכל שנה ולמקום ההכשרה. בשנה א קורס מרוכז שלושה ימים בחול המועד סוכות + יומיים מרוכזים בסוף יוני
בשנה ב קורס מרוכז יומיים בסוף סמסטר א + קורס מרוכז בסוף יולי
בתחילת יולי בשנה ג יום מרוכז בחנוכה, קורס מרוכז שלושה ימים בתחילת חופשת סמסטר ימי העיון והכנסים של התכנית קבועים מראש: ביום השני הראשון של חנוכה. הד הנפש, בפברואר פעם בשנתיים, ביום שני, ביוני בשבוע קבלת תעודות המאסטר
ישנם 3 סיורים מודרכים
העבודה בסדנת הפיסול השנתית בכלים כבדים, תתקיים על פי המועדים שיוקצו לתוכנית.

הכשרה מעשית

ההכשרה המעשית בשדה (פרקטיקום/סטאז') הינה חלק חשוב ואינטגרלי מתכנית הלימודים בסך כולל של 1560 שעות. תכנית המאסטר בטיפול באמנות חזותית מספקת לסטודנטים בתהליך ההתמחות, מערך הדרכה ותמיכה גם באופן פרטני וגם בקבוצות קטנות. ההכשרה המעשית מתבצעת במקומות שונים ועם אוכלוסיות מגוונות: במערכות בריאות הנפש על כל גווניה, במערכת החינוך, בפנימיות, עם אוכלוסייה גריאטרית, בבתי כלא, במוסדות רווחה ועוד. בשנה א' מתקיים סמינר קליני במקומות הכשרה מגוונים המלווה ע"י מדריך/ה שהיא/הוא מרצה בכיר/ה בתחום.
בתום ההכשרה המעשית (של שלוש שנים) בוגרי התכנית יכולים להשתלב בצוות רב-מקצועי של אנשי מקצוע בתחומי בריאות הנפש והחינוך כמטפלים באמצעות אמנות חזותית.

ההתנסות הקלינית המודרכת בשדה - סטאז' (הכשרה מעשית) -

מערך הכשרה שנועד להפגיש את הסטודנטים עם מגוון אוכלוסיות וסימפטומים כשהם מלווים על ידי מדריכים מוסמכים:

שנה א - סמינר קליני (220 שעות)

הסטודנטים מתחלקים לקבוצות (עד 5 סטודנטים) ובהנחיה והדרכה של מטפלת באמנות בכירה, בעלת תעודת מדריך - מטעם המחלקה לטיפול באמצעות אומנויות במכללה. הסטודנטים משתלבים במסגרות טיפוליות שונות במוסדות כדוגמת המועדונים בבית החולים שלוותה, המחלקה לטיפול יום מבוגרים בבית חולים אבארבאנל, מרכז טיפולי לנפגעות תקיפה מינית, מחלקה סגורה, עבודה עם ילדים של מבקשי מקלט ובבתי ספר ועוד. במהלך השנה הסטודנטים מתנסים גם בליווי רגשי פרטני עם שני מלווים לאורך השנה. הסטודנטים לומדים באמצעות מודילניג של המדריכה/מדריך המפעילה את קבוצת הטיפול באמצעות אומנויות שהם עוזרים להפעיל, מהליווי הרגשי הפרטני, מההדרכה, ומעיצוב פרויקט ההתערבות החברתי. מנחות הסמינריונים מדריכות בכירות בתחום הטיפול באמצעות אומנויות: עדית סבת / שלומית רינת / בשמת מלכה / ניצנית בראון / אסנת טולדנו-שמואלי / רונית ביתן-שלו

שנה ב - עבודת שדה - הכשרה מעשית (440 שעות)

בשנה זו בהכשרה המעשית הסטודנטים מתנסים בעבודה טיפולית פרטנית וקבוצתית ומלווים על ידי מדריך מוסמך ממקום ההכשרה אליו שובצו. על פי הנהלים, גם בשנה זו מקומות ההתמחות נתמכים מבחינה מקצועית וכלכלית על ידי המכללה האקדמית בית ברל, בהתאם לסטודנטים המתמחים ולהדרכות המסופקות.

שנה ג - עבודת שדה: הכשרה מעשית מתקדמת (960 שעות)

שנת ההתמחות האחרונה, פתוחה להתמחויות מגוונות. ועדת שיבוץ מחלקתית תקיים שיחות עם הסטודנטים במעבר משנה ב לשנה ג, ותמליץ על מקומות התמחות לפי הצורך ולפי המלצת מרצי הפרקטיקום ומדריכי השטח. כל הסטודנטים יקבלו הדרכה פרטנית וקבוצתית שבועית במקומות ההתמחות.

התכנית לתואר שני בטיפול באמצעות אמנויות- אמנות חזותית. נושאי הלימוד וסדר הלימודים

שם הקורס	שנה א	שנה ב
שיטות מחקר איכותני עכשוויים ואוריינות אקדמית	1	
שיטות מחקר מבוסס אמנות למתקדמים ^{2*}	1	
תולדות הפסיכותרפיה מפרויד ועד ימינו ושיטות טיפול עכשוויות	2	
סוגיות בפסיכופתולוגיה למתקדמים	1	
תהליכי יצירה באמנות ובטיפול באמנות	2	
מבוא ומושגי יסוד בטיפול באמנות ^{2*}	2	
כלי הערכה במחקר מבוסס אמנות	1	
הכשרה מעשית וקורסים מלווים	בשנה א	
סמינר קליני- עבודה מעשית בשדה	6 שעות – יום בשבוע בליווי הדרכה צמודה	
הדרכה בטיפול באמנות לשנה א (שעור+סדנה) ^{3*}	3	
שילוב אמנויות- קורס אינטנסיבי התנסותי דינמי ^{3*}	1	
פנומנולוגיה והמבע הקולנועי או גרונטולוגיה- טיפול באמנות עם הגיל השלישי במאה ה-21 ^{3*}	1	
טיפול בסטודיו לטיפול באמנות ופסיכודיאגנוסטיקה של החומרים ^{2*}	2	
טראומה, אבדן ותקווה בטיפול באמנות ^{4*}	1	
דיוקנאות וזהויות – טיפול באמנות בהיבטים רב-תרבותיים ^{2*}	1	
טיפול קבוצתי אנליטי באמצעות אמנות ^{2*}	2	
סמינריון תאורתי- תיאוריות וגישות בטיפול באמנות (יחסי אובייקט, יונג, תיאורית העצמי) (יונג ילומד ביומיים אינטנסיבי ^{2*})	2	

2 קורס התנסותי-עבודה סדנאית

3 קורס מתמיר (טרנספורמטיבי) קורס המתבסס על אופנות הוראה דינמית באמצעות התנסות באמנות.

4 קורס מתמיר (טרנספורמטיבי) קורס המתבסס על אופנות הוראה דינמית באמצעות התנסות באמנות.

2		סמינריון מחקר פעולה במתודולוגית חקר תופעה קריצת תאוריה מהשדה כאמצעי לניתוח תהליך בטיפול באמנות
1		טיפול במתבגרים
הכשרה מעשית וקורסים מלווים		
10	שעות- יומיים בשבוע בליווי הדרכה צמודה	עבודה מעשית בשדה
3		הדרכה קבוצתית בטיפול באמנות לשנה ב (שיעור + סדנה) ^{3*}
1		המעבר מסטודנט למטפל באמנות- קורס אינטנסיבי התנסותי *
1		סדנת הנחיית קבוצות ^{3*} טיפול קבוצתי ממוקד נושא באמצעות גשטלט ואמנות לקבוצות מבוגרים - קורס אינטנסיבי התנסותי *
1		פסיכותרפיה ממוקדת קצרת טווח בטיפול באמנות מיינדפולנס (נוכחות טיפולית)
סה"כ שעות שנה ב: 17 ש"ש + 10 שעות הכשרה מעשית בשבוע (פירוט בהמשך)		

שנה ג- שנת הכשרה מעשית מתקדמת 8 ש"ש +960 הכשרה מעשית		
2		הדרכה קבוצתית מתקדמת בטיפול באמנות ^{3*} (שיעור+סדנה)
5		^{3*} Open art therapy studio אוצרותרפיה, תערוכת גמר, סדנת צילום בטיפול באמנות כסדנת המשך לפסיכודיאגנוסטיקה של חומרים

תנאי מעבר ודרישות לקבלת התואר ולסיום הלימודים

- המעבר משנה א לשנה ב ומשנה ב לשנה ג' מותנה בעמידה בציון 80 לפחות בכל קורס. ומילוי שעות החובה בהתנסות המעשית.
- בסוף כל שנה דוחות ההכשרה המעשית ייבחנו והנהלת התוכנית שומרת לעצמה את הזכות לא לעלות שנה במידה והסטודנט אינו נמצא מתאים.
- בסיום השנתיים האקדמיים, עם הגשת שתי עבודות סמינריוניות, השלמת ההגשות והחובות האקדמיים עם ציון 80 לפחות בכל קורס והשלמת כל חובות העבודה המעשית של שנים א ו-ב (600 שעות) יהיו הבוגרים זכאים לקבלת תואר (MA. A.T) שני בטיפול באמצעות אמנויות – אמנות חזותית.

- המעבר משנה ב לשנת ההכשרה המעשית המתקדמת תלוי בהערכות מרצי הפרקטיקום ומדריכי ההכשרה המעשית בשטח **ובסיום חובות תואר שני** בציון 80 לפחות בכל קורס מלבד השלמת סמינריונים בתיאום עם המרצה.
- למסיימים את כל חובות הפרקטיקום בשנה השלישית, תינתן גם תעודת מטפל/ת באמצעות אמנות- אמנות חזותית (תעודת תואר שני + תעודת הכשרה מעשית מתקדמת-על פי מתווה המל"ג).
- תעודת הכשרה מתקדמת תינתן אך ורק לבעלי זכאות לתואר השני.
- תכנית הלימודים לתואר שני בטיפול באמצעות אומנות חזותית, מובנית וקבועה מראש; היא מתקיימת במערכת מובנית במשך שנתיים + שנה שלישית שהיא שנת ההכשרה המעשית המתקדמת.
- כאמור נוסף על שעות הלימודים, התכנית כוללת 220 שעות הכשרה מעשית בשנה א, 600 שעות הכשרה מעשית בשנה ב, ו-960 שעות הכשרה מעשית מתקדמת בשנה ג. שעות אלו מלוות בשיעורי פרקטיקום (בקבוצות של 5-8 סטודנטים בהתאם לשנה) ובשנה הראשונה גם על ידי סמינר קליני בקבוצות של עד 5 סטודנטים. בסיום חובותיהם (ראו פירוט בהמשך) יקבלו הסטודנטים תעודת תואר שני ותעודת הכשרה מעשית מתקדמת באמצעות אומנות חזותית על פי מתווה המל"ג (MA.AT.).

שנת הכשרה מעשית מתקדמת

- למתקבלים לשנה השלישית – שנת ההכשרה המעשית המתקדמת – הלימודים הם בהיקף של 8 ש"ש התעודה מוכרת גם כהשתלמות וכוללת:
טיפול קבוצתי ממוקד נושא עם מבוגרים בגשטאלט, הדרכה קבוצתית מתקדמת בטיפול באמנות (בקבוצות קטנות)

Open art therapy studio

- אוצרותרפיה
- תערוכת גמר
- סדנת צילום בטיפול באמנות כסדנת המשך פסיכודינאמיקה של חומרים משנה ב'
- תערוכת סיום המלווה בקטלוג מודפס.

בשנה השלישית, בנוסף לטקס הענקת תעודות התואר השני, נערכת תערוכת הבוגרים ובשילוב ערב עיון של הסטודנטים וסגל התכנית המתעמק בחקירת עולמו הפנימי של המטפל באמצעות אומנויות. לערב זה יוזמנו גורמי הדרכה מקצועיים ממקומות ההתנסות הקלינית, ובכללם פסיכיאטרים, פסיכולוגים ומטפלים באמנות. לכל ערב כזה נקבע נושא הרלוונטי לתהליכי הסטודיו. במהלך יום העיון יציגו סטודנטים את עבודת המחקר שלהם או מקרה טיפולי באמצעות הצגת מקרה והתיאוריות הרלוונטיות לו. פאנל אנשי המקצוע יתדיין בנושא, תוך התייחסות לשאלות ולסוגיות שעלו בו. בסוף היום יוענקו תעודות הצטיינות. מלבד ההעשרה וההפריה ההדדית שבחשיפת המקרים והטיפול בהם, התדיינות מסוג זה מזמנת לסטודנטים התנסות בתהליכים המקובלים במסגרות מקצועיות שבהם עובד צוות טיפולי.

1. תואר שני ייעודי למטפלים בפועל בטיפול באמצעות אמנויות- אמנות חזותית MA.A.T

ראש התכנית ד"ר גל אברמובסקי
מנהלי מחקר: ד"ר גל אברמובסקי, טלי עמיעד-מילשטיין
סגל הוראה: ד"ר גל אברמובסקי, ד"ר שחר גינדי, ד"ר שמרית תלרז-כהן, ד"ר אופירה הוניג,
טלי עמיעד-מילשטיין, ד"ר עידית טבת, ד"ר אריאלה בארי-בן-ישי,
מדברי וועדת המל"ג בעת אישור התכנית:

" התכנית שהוגשה ע"י המחלקה לטיפול באמצעות אמנויות, שבמכללה האקדמית ד הינה תכנית משובחת...הוועדה מביעה את הערכתה על היות התכנית מותאמת עבור ציבור מטפלים מנוסים אשר צברו ידע וניסיון.... ומצליחה להעשיר את הידע המקצועי, לחדש בתחומים מקצועיים מגוונים וחשובים בתחום הפסיכותרפיה ולהקנות מיומנויות להתערבויות טיפוליות אשר ברובן לא נלמדו בתוכניות לימודי התעודה בעבר"

" ראויה לשבח.... גם בזכות ההעשרה של הידע וההמשגות של הסטודנטים הנחשפים לעושר של עולם האמנות במסגרת סדנאות וימי העיון הייחודיים מחוץ לתוכנית הלימודים הקבועה, של המחלקה והפקולטה שבמכללה האקדמית בית ברל".

מרצים מן החוץ: שלומית רינת,

עוזרי הוראה ואסיסטנטים חנה וגנר-שמידט

מזכירת התכנית: דנה יוסף

| 09-7473177

קישור לדף הפייסבוק של המחלקה לטיפול באמנות >>

ימי לימוד

ימי רביעי 8:30-17:15/19:15

+ קורס באמצעות למידה מרחוק (מקוון)

התכנית היא תכנית לימודי תואר שני ייעודית וממוקדת, המיועדת למטפלים באמנות בעלי תעודת מטפל באמנות חזותית העובדים במקצוע, בוגרי תוכניות התעודה המוכרות להכשרת מטפלים באמנות בישראל, אך אינם בעלי תואר שני (M.A. A.T) בטיפול באמנויות. הלימודים, ברמה אקדמית גבוהה, מעמיקים גם ללימודי תהליכים פסיכודינמיים ומאפשרים חקירה של האפשרויות היצירתיות הגלומות בכל שלב התפתחותי ובחומרי האמנות השונים. אופנות ההוראה הטרנספורמטיבית (Honig,2014), המתמחה בהוראה תאורטית באמצעות התנסות דינמית, הנה מומחיות של הצוות במחלקה לטיפול באמנות ומאפשרת תהליכי הכשרה והקנייה תאורטית באמצעות אופנות הוראה חדשנית ומחוללת שינויים. אופנות הוראה מתמירה (Jarvis,2006) ז, מבטיחה שההוראה התאורטית גם היא ברובה תלומד באמצעות שפת הטיפול באמנות.

מטרות התכנית מבחינה אקדמית והכשרתית

- לאפשר למטפלים באמנויות בעלי ניסיון ובעלי תעודה בטיפול באמנות חזותית ממוסד מוכר, להשלים את התואר השני בטיפול באמצעות אמנות- אמנות חזותית תוך כדי העמקת ידיעותיהם בתחומים תיאורטיים, אקדמיים ומחקריים והרחבת ידיעותיהם בתחומי טיפול שונים.
- לאפשר למטפלים וותיקים ומנוסים להשתלב בשוק העבודה שלאחר כינון החוק להסדרת מקצוע הטיפול באמנות.
- לפתוח בפני מטפלים מנוסים את האפשרות להמשיך התפתחותם האקדמית ללימודי תואר שלישי.
- לאפשר העמקה והרחבת ידיעותיהם בתחומים חדשים, בתאוריות מתקדמות ובהעמקה בחיבורים עם שפת הטיפול באמנות חזותית ובפסיכותרפיה בכלל.

מטרות פרופסיונליות של התכנית

בהמשך לדרישה לתואר שני לצורך קבלת רישוי כמטפל באמצעות אמנויות המופיעה בהצעת החוק הנמצאת על שולחן הממשלה, הודיע משרד הבריאות כי בכוונתו לדרוש השלמת תואר שני בתחום גם ממטפלים בפועל, בוגרי לימודי תעודה, כתנאי למתן רישיון עיסוק (על פי החוק שיעבור*5). התכנית מותאמת למתווה המל"ג ללימודי תואר שני למטפלים מנוסים באמצעות אמנות שלמדו בתוכניות תעודה מוכרות, העובדים במקצוע: "מטפלים באמצעות אמנות- אמנות חזותית", במסגרות שונות: במערכת החינוך, במערכות הבריאות לסוגן, בפנימיות ציבוריות, במרכזים טיפוליים ועוד. חשיבותם המקצועית של מטפלים אלו להתנהלות רגשית תקינה של ילדים, נוער, משפחות ומבוגרים - אינה מוטלת בספק בקרב מנהלי החינוך, קהילות המטפלים ובמוסדות בריאות הנפש.

מאפייני תכנית הלימודים וייחודיותה

התכנית מעניקה לבוגריה ידע אקדמי עכשווי ומעודכן ברמה הגבוהה ביותר ומענה מקצועי מותאם ומכוון למטפלים מנוסים הרוכשים תואר תוך כדי קריירה פעילה והרחבת ההבנה הפסיכותרפויטית שלהם בשפת הטיפול באמנות. התכנית מבוססת על מומחיות צוות ההוראה במחקר, בהוראה אקדמית מתקדמת, בשילוב תהליכי למידה מותאמים, בעבודה טיפולית דינמית רבת שנים וביכולות הדרכה משמעותיות. חזון הצוות והעומדים בראש התכנית להחזיר עטרה לכוח של החומרים, לחשיבות הידע בחומרים וחשיבות חדרי הטיפול באמנות. חזון זה בא לידי ביטוי לאורך שנות קיומה של המחלקה לטיפול באמנות- בימי העיון של המחלקה המוקדשים לחומרים, לתאוריות העומדות מאחוריהם ולתהליכי הטיפול המתאפשרים באמצעותם. מיקומה של המחלקה לטיפול באמנות בחללי סטודיו לטיפול באמנות מאפשר קיומם של קורסים תאורטיים ייחודיים המלומדים באפנות הוראה טרנספורמטיבית שמטרתם לבסס, להעמיק ולהרחיב את הידע של המטפלים המנוסים ב- "Art as Therapy" בחומרים ובתאוריות עכשוויות בטיפול באמצעות אמנות חזותית סמינריון מחקר פעולה בטרואומה, כלי מחקר באמצעות אמנות, קבוצות, גשטאלט ועוד.

ראה מסמך: "תיקון מתווה לתכניות ייעודיות 2013.5.3 / 2013.5.21"

תנאי קבלה

התכנית מיועדת למטפלים העומדים בתנאים לקבלה ללימודי תואר שני:

א. תואר ראשון

ב. מטפלים באמצעות אומנויות בפועל:

- או בעלי תעודה בטיפול באמנויות מתכניות מוכרות ע"י המל"ג) בעת מתן התעודה- פרוט במתווה (משנת 2004 ואינם בעלי תואר שני שסיימו הכשרתם לפני 2018 או בעלי תעודה בטיפול באמנויות עד לשנת 2004 אשר אין ברשותם רישיון ממשרד הבריאות
- או בעלי תעודה בטיפול באמצעות אומנויות עד לשנת 2004 אשר להם
- רישיון ממשרד הבריאות, יכולים להתקבל לתכנית אם ירצו בכך.
- למדו את קורסי ההשלמה הבאים בציון מינימום 80 בכל אחד:
- מבוא לפסיכולוגיה 2 נ"ז
- פסיכולוגיה התפתחותית 4 נ"ז
- פסיכופתולוגיה 4 נ"ז
- תיאוריות אישיות 2 נ"ז
- שיטות מחקר 2 נ"ז
- פסיכופיזיולוגיה 2 נ"ז
- סטטיסטיקה 2 נ"ז

היקף ומבנה הלימודים בתואר שני ייעודי למטפלים בפועל בטיפול באמצעות אמנויות - אמנות חזותית MA.A.T

התכנית חד שנתית אקדמית. היקף התכנית 13 ש"ש חובה לשקלול יום הלימודים: ימי רביעי 8:30-17:30

קורס מרוכז שלושה ימים באמצעות למידה מרחוק בסמסטר א' (תאריכים ישלחו לנרשמות) קורס מרוכז של שלושה ימים ביולי, קורס מקוון אסינכרוני (בקצב אישי). קורס מרוכז שלושה ימים בקמפוס בסיום סמסטר ב התכנית כוללת קורסים במחקר ובכלי מחקר מבוססים אמנות, שיטות מתקדמות בהערכה בטיפול באמנות: יישומים קליניים ומחקריים, שיטות מחקר איכותני מבוסס אמנות, פיתוח שפת החקר של תהליכים דינמיים וכתובת מאמרים. בתכנית יושם דגש על שכלול היכולת הדיאגנוסטית, הקלינית והמחקרית, באמצעות שימוש בהערכה מבוססת אמנות.

- פיתוח מיומנות תכנון ראיון קליני/אינטייק באמצעות שימוש בהערכה מבוססת אמנות.
- פיתוח מיומנות בחירת כלי הערכה מבוססי אמנות לאוכלוסיות שונות.
- התאמת מורכבות ההנחיה ונושא ההערכה למאפייני האוכלוסייה כגון גיל, יכולת קוגניטיבית, יכולת תקשורתית, קשיים רגשיים, חשיפה לטראומה וכיו"ב.
- פיתוח מיומנות תכנון מערך מחקר, איכותני או כמותני, באמצעות כלי מחקר מבוססי אמנות

יזקנו מושגי יסוד, ידע עיוני ויישומי לביצוע חקירה וכתובה מדעית על בסיס שילוב חומרי אמנות.

שם הקורס	נקודות זכות
סמסטר א	
גישות מתקדמות בפסיכותרפיה א: פסיכותרפיה התייחסותית	1
סמינריון מחקר פעולה- טראומה, אובדן ותקווה בטיפול באמנות חזותית	2
טיפול קבוצתי והנחיית קבוצות בחברה מרובת- זהויות	1
אוריינות מחקרית - שיטות מחקר כמותני	1
טיפול בילדים, מתבגרים ומבוגרים על הספקטרום האוטיסטי (ASD) (קורס המוכר גם כהשתלמות ייחודית למקצועות בריאות הנפש במשרד הבריאות)	1
סמסטר ב	
גישות מתקדמות בפסיכותרפיה ב: גישות לטיפול קצר מועד וביטוין בטיפול באמנות חזותית	1
גישות מתקדמות בפסיכותרפיה ג: פסיכותרפיה אינטגרטיבית עכשוויות למתקדמים וביטויה בטיפול באמנות חזותית	1
מחקר איכותני ומבוסס אמנות	1
כלי הערכה במחקר מבוסס אמנות	1
אינטנסיבים	
טיפול באומנות עם מתבגרים ועבודה עם הורים	2
טיפול קבוצתי אנליטי ממוקד נושא לקבוצות מבוגרים, באמצעות אמנות וגשטלט	1

התכנית לתואר שני למטפלים בפועל, בטיפול באמצעות אמנויות - אמנות חזותית MA.A.T. - נושאי הלימוד וסדר הלימודים

המחלקה לטיפול באמנות פועלת בחללי עבודה ולמידה המיועדים להכשרת מטפלים
באמצעות אומנויות ומעוצבים ומאובזרים כסטודיואים לטיפול באמנות.

תנאי מעבר ודרישות לקבלת התואר ולסיום הלימודים

- בסיום החובות האקדמיות, עם הגשת שתי עבודות סמינריוניות, השלמת ההגשות והחובות האקדמיים בציון 80 לפחות בכל קורס, יהיו הבוגרים זכאים לקבלת תואר שני (MA. A.T) בטיפול באמצעות אמנויות - אמנות חזותית למטפלים מנוסים

ערעור על ציונים

- ערעורים יוגשו תוך שבוע מקבלת הציון
- הערעור יוגש למרצה בלבד
- על הערעור להכיל התייחסות להערות המרצה על תוכן העבודה
- הציון שיתקבל לאחר הערעור הוא הציון הקובע

תכנית הלימודים לתואר שני בטיפול באמצעות אומנות חזותית למטפלים מנוסים, מובנית וקבועה מראש; היא מתקיימת במערכת מובנית במשך שנה. בסיום חובותיהם יקבלו הסטודנטים תעודת תואר שני בטיפול באמצעות אומנות חזותית. MA.A.T למטפלים מנוסים

ביה"ס ללימודי המשך - רבדים בשיתוף עם מרכז התפתחות מקצועית-קשת

ראש בית הספר ד"ר גל אברמובסקי

מסעו הלימודי של הפסיכותרפיסט. ית הינו חלק בלתי נפרד מהתפתחותו המקצועית והאישית. בית הספר ללימודי המשך של המחלקה לטיפול באמנות מציע מגוון רחב של אפשרויות למידה מתחדשות מדי שנה מוצעים קורסים שונים. בית הספר ללימודי המשך נוסד עבור הקהילה המקצועית טיפולית ומטרתו לאפשר למטפלים באמנויות, פסיכולוגים קליניים, אנאליטיקאים, מטפלים קבוצתיים ועוד- מגוון אפשרויות להתקדמות מקצועית, התמקצעות והרחבת אופקים תאורטיים עכשוויים. לימודי ההמשך למטפלים באמצעות אמנויות במסגרת ביה"ס ללימודי המשך-רבדים מיצבו עצמם מתמחות בהקניית ידע עמוק בשימוש בחומרים ובהבנה תאורטית דינמית של תרפיה באמנות.

ביה"ס רבדים מהווה נדבך חשוב בהתפתחות מקצועית מתקדמת עבור קהילת המטפלים. בית הספר דוגל באופנות הוראה טרנספורמטיבית התנסותית דינמית המאפשרת חיבור אקדמי, קליני ויישומי בליווי מיטב המרצים מן האקדמיה ומן השדה הקליני.

* התעודות מוכרות ע"י האיגודים המקצועיים וע"י אופק חדש.

1. התכנית לפסיכותרפיה קבוצתית אנאליטית והנחיית קבוצות בחברה מרובת זהויות לימודי תעודה דו שנתי + שנת הדרכה

- נמשכת ההרשמה לשלושת המסלולים המתקדמים בפסיכותרפיה קבוצתית אנאליטית לשנה"ל תשפ"ד 2023/2024

מרכז התכנית ד"ר אופירה הוניג

מסלול I באמצעות אמנות חזותית = מרכזת בשמת מלכה
מסלול II באמצעות תאטרון פלייבק = מרכז רונן קובלסקי
מסלול III הנחיית קבוצות בחברה מרובת זהויות = מרכזת אריאלה בן ישי

2. ממטפל למדריך- קורסי הדרכה על הדרכה בסטודיו לפיסול וטיפול באמנות

ממטפל למדריך- קורסי הדרכה למטפלים בתהליך צמיחתם כמדריכים

3. קורס הנחיית קבוצות חברתיות באמצעות יצירה עם הקהילה.

4. קורס הנחיית קבוצות חברתיות באמצעות צילום דוקומנטרי ©
5. מעבדת מחקר "חומרי אמנות וחומרי נפש"
6. מכינות ללימודי תואר שני בטיפול באמצעות אמנות.

את הקריטריונים לקבלה ומידע מפורט אודות הלימודים ניתן לראות
בדפי המסלולים באתר.
פרטים על הלימודים ניתן לקבל באתר התכנית ובמזכירות התכנית:
[לפרטים והרשמה >>](#)

